

IN DE KIJKER

Wandeling Dortherbos

Nestkasten schilderen

Havik of sperwer?

Schoonloo

Vogelweekend Schiermonnikoog

Oeverzwaluwen

Foto: Vrouwtje sperwer met tortel Erna Muil

IN DE KIJKER

Sinds feb. 1984 contactblad voor de leden en donateurs van de “Vogelwerkgroep Bathmen”
(opgericht 15 feb. 1974)
Verschijnt driemaal per jaar
Oplage 150 stuks

Contributie	Leden	€ 10,00
	Donateurs	€ 7,00
Rekeningnummer	ABN-AMRO	NL 25 ABNA 0.4653.87.098

Bestuur:

Voorzitter	Piet Heetebrij e-mail: p_heetebrij@hotmail.com
Secretaris	Elly Meuleman-Bannink e-mail: meulemanelly@gmail.com
Penningmeester	Piet Heetebrij e-mail: p_heetebrij@hotmail.com
Vogelzaken	Erwin Ruessink e-mail: erwinruessink@concepts.nl
Vogelzaken	Hans Kleine Koerkamp e-mail: kleinekoerkamp@zonnet.nl
Uilenwerkgroep	Karel Maas Geesteranus e-mail Karel.MaasGeesteranus@gmail.com

Redactie

Henk Muskee
e-mail: hjmuskee@gmail.com

Elly Meuleman-Bannink
e-mail: meulemanelly@gmail.com

Website

vwg-bathmen.nl

VOORWOORD

Aan de donateurs en de leden

redactie

Een beetje laat in mei, misschien zelfs al juni, maar toch hebt u weer een nieuwe "in de kijker" in de hand. Sinds het uitkomen in januari van het vorige blad missen we binnen de vogelwerkgroep twee van onze leden: Jurjen Moes en Lammert Hotsma. Dat ze niet uit onze gedachten zijn bleek wel toen we met de vogelwerkgroep op Schiermonnikoog waren. Beide namen werden nog regelmatig genoemd.

Ook in dit boekje vindt u weer een bijdrage van een niet lid. Daar zijn wij als redactie altijd weer blij mee. Hopelijk worden nog meer mensen geïnspireerd om iets in te sturen. We hopen dat u weer met plezier dit blaadje doorneemt.

Wandeling Dortherbos

Henk Muskee

Op 28 januari jl. hebben we onder leiding van Piet Heetebrij, Piet is naast voorzitter van de VWG Bathmen ook gids en vrijwilligers bij Natuurmonumenten, een wandeling gemaakt door het Dortherbos.

Bij deze activiteit waren ook de donateurs uitgenodigd. Een leuke mix van vogel- en natuurliefhebbers vertrok vanaf de parkeerplaats bij de schuur van natuurmonumenten aan de Kasteelweg voor een wandeling van +/- 2 uur.

Piet vertelde onderweg over het werk van natuurmonumenten en over wat er allemaal leeft en groeit in het Dortherbos.

Foto: Henk Muskee

We lopen over de lange Dijk met links een weide met 3 poelen. Rechts van ons diepe sloten waaraan je kunt zien hoe nat Dorth van nature is. Vele soorten kikkers en salamanders zijn hier vaste bewoners. Al wandelend komen we langs allerlei

verhogingen waarop bomen staan. Rabatten genoemd. Door de natte ondergrond groeien de bomen slecht als ze in het water staan.

Foto: Henk Muskee

Veel onderhoud is er ondertussen al gedaan aan het Dortherbos. Houtopslag rond de vijvers is weggehaald, waardoor je de vijvers weer volop kunt bewonderen. De vijvers worden nog uitgebaggerd. Door het graven van een nieuwe beek buiten het Dortherbos verdroogde het gebied. De Oude Dortherbeek stroomt namelijk door het bos welke wij tijdens de wandeling enkele malen passeren. Door een kunstmatige ingreep met twee nieuwe water inlaten is het waterpeil nu weer op niveau en dat is van levensbelang voor de flora en fauna in het gebied.

Aan de achterzijde van het bos loopt het wandelpad omhoog wat een mooi vergezicht geeft op de landerijen in het achter gelegen weidelandschap.

Als vogelliefhebbers letten wij natuurlijk op alles wat fluit, beweegt en rondvliegt. Vele soorten spechten, vinken, mezen en andere vogels worden gespot. Tijdens de wandeling zie je de oude stijlen nog terug. De vierkante deeltuinen, het Sterrebos en de lang gerekte as in zuid oostelijke richting wat een mooi vergezicht oplevert richting het vroegere kasteel.

We sluiten de wandeling gezamenlijk af bij de waterput met daarachter een open plek. Hier wordt door natuurmonumenten de vroegere historische moestuin in ere

hersteld. De contouren zijn nog zichtbaar door delen van de stenen muur welke vroeger de tuin omringde.

Een mooie reden om nog eens over dat prachtige landgoed te wandelen.

Nestkasten schilderen

redactie

We hebben het al eens eerder vermeld. Het is prettig dat Piet Heetebrij bij Natuurmonumenten in het Dortherbos actief is. Daardoor mag onze vogelwerkgroep gebruik maken van de schuur. In februari hebben we daar dan ook dankbaar gebruik van gemaakt. De nestkasten, grotendeels door Ton en Tom in elkaar gezet, werden in de schuur voorzien van verf en te drogen gehangen. Voorlopig hebben we weer genoeg voorraad om kapotte nestkasten te vervangen.

Foto's: Elly Meuleman

Havik of sperwer

redactie

Op de voorpagina zag u al een foto van een sperwer. Het is een vrouwtje met haar prooi. De foto is gemaakt op de Kuiperij, een woonwijk in Bathmen, door Erna Muil.

Erna vertelt daarover dat ze op 16 januari aan tafel zaten en iets langs zagen vliegen. Haar man dacht een tortelduif, Erna dacht iets groters. Het was dus beide. Snel werden er foto's gemaakt. De foto's werden ook aan anderen getoond.

Foto: Vrouwtje sperwer Erna Muil

Op verzoek van Tom Hulscher, werkgroeplid, kwamen de foto's bij de redactie van dit blad. Er stond bij dat het een havik was. Maar daar was de redactie nog niet zeker van. Sperwers jagen wel in woonwijken. Haviken ook? Dus de foto's ook ter beoordeling naar onze roofvogel expert Hans Kleine Koerkamp gestuurd. De uitslag: het is een vrouwtje sperwer. Is het vreemd om aan een havik te denken? Zeker niet. Een havik is ook een sperwerachtige vogel. Vrouwtjes sperwers zijn ook behoorlijk groot, groter dan de mannetjes. Het verschil is onder meer te zien aan de bandering (strepen op de borst). Een havik heeft ook grovere poten dan een sperwer. De sperwer vrouwtjes zijn zeker in staat om in een snelle vlucht een tortel te slaan. En dat is precies wat er op de Kuiperij gebeurde. De redactie dankt Erna voor haar bijdrage.

Schoonloo

Herman Bosman

Vanuit Het hart van Drenthe zwierven we een kleine week in de regio. Vanaf de camping volgden we De Veenpluis route, 7km. In Het Grolloërveen, gemeente Aa en Hunze. Een bosrijk gebied met veel heide en veengebieden. Hier werd vroeger decennia lang turf gestoken. De natte gedeelten werden hiervoor droger gemaakt.

Foto: Tjasker Herman en Elly Bosman

Onder andere met behulp van vijzels werd het water "omhoog getrokken" en via kanalen afgevoerd. Deze vijzels werden aangedreven door windmolens. Voorbeeld van zo'n windmolen is op deze foto te zien; een Tjasker. Ook in Friesland werden veel Tjaskers gebouwd. Deze schuin geplaatste windmolen is gerestaureerd en als historisch monument weer in het veld teruggeplaatst. Maar het water omhoogtrekken, dat doet hij niet meer. Het water is weer terug op de oude velden en dat is goed te zien aan de grote veenplassen en de vegetatie van natte heideplanten. Met veel insecten en vogels is de biodiversiteit weer aan het toenemen. Als nu de stikstofdepositie ook afneemt zal

o.a. ook het pijpestrootje meer en meer verdwijnen. Een hoopvolle gedachte.

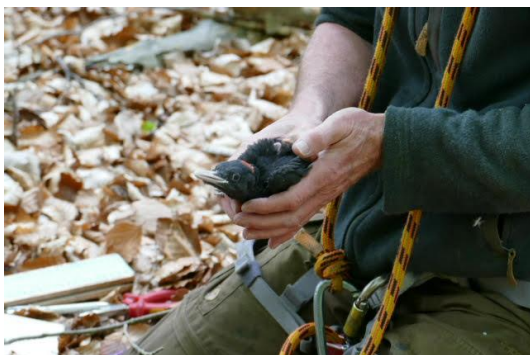
Foto: Medewerker Sovon aan het werk Herman en Elly Bosman

In het Grolloërveen kwamen we ook een medewerker van Sovon tegen. Als vrijwilliger was hij met vogelmonitoring bezig. Met klimijzers klom hij naar een opening in een boom en haalde er drie juvenielen van de zwarte specht uit. Beneden angekommen deed hij onderzoek naar de lengte van de slagpennen, het geslacht (2x

vr en 1x m). Het gewicht werd met behulp van een unster bepaald en daarna werd de algehele conditie gecheckt. Vervolgens werden de data vastgelegd en werden de vogels geringd. Na registratie werden de vogels m.b.v. de klimijzers weer teruggebracht naar hun nest in een holte boven in de boom.

Foto: Jonge specht Herman en Elly Bosman

Voor mij was deze actie niet nieuw maar het prachtige werk van deze vrijwilliger wil ik via deze weg weer eens in beeld brengen. Waarvan akte.

Foto: Herman en Elly Bosman

Vogelweekend Schiermonnikoog

Elly Meuleman

Het is een traditie dat we om de twee jaar naar "Schier" gaan. Na vorig jaar naar Ameland te zijn geweest was dus dit jaar Schiermonnikoog aan de beurt.

Johan Vijge had een voor sommige leden bekende locatie als verblijf geregeld. We gingen naar Springviefd, dicht bij de Westerplas. Dat men zich onze vogelwerkgroep nog herinnerde bleek uit de vraag hoe het met dierenarts Lammert ging. Ook Jurjen had deze plek zondermeer herkend. De groep die op vogelweekend gaat wordt de laatste jaren kleiner. We gingen nu met acht personen. Het weer zat geweldig mee. Het was zonnig en niet te koud (behalve 's avonds). Dat het aan de kust meestal wel behoorlijk waait is bekend. Maar ons hoorde je niet klagen.

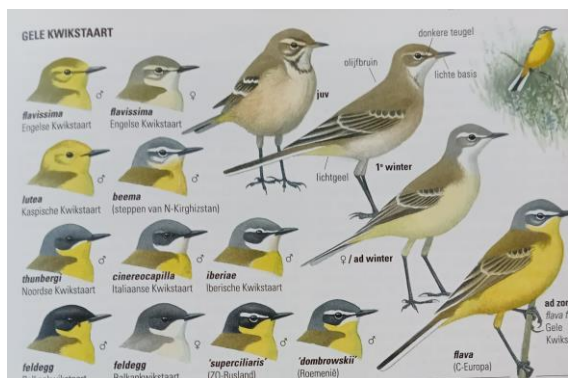
De hele weg achter elkaar aanrijden wordt als niet prettig ervaren. Daarom troffen we elkaar voor het eerst bij Glimmermade een parkeerplaats iets ten zuiden van Haren. Daar begonnen we met vogels observeren. Dat is uiteindelijk ook onze opzet van het weekend. We hoorden en zagen al diverse soorten. De volgende stop was bij het Lauwersmeer. In de rietkragen zagen we al een rietgors en een rietzanger. Verderop op een uitkijkpunt konden we de bruine kiekendief én de blauwe kiekendief spotten. Ze vonden het niet een geweldig idee om in elkaars buurt te vertoeven, zagen we. Plotseling kwam er tot mijn grote vreugde ook een visarend voorbij vliegen. Ik had er al veel over gehoord en gelezen, maar nu kon ik deze prachtige vogel ook zien.

Foto: gele kwikstaart Ely Meuleman

Verder naar de kijkershut. In de hut broedden meerdere boerenzwaluwen. Ze scheerden langs je hoofd om, ondanks alle bezoekers, hun jongen te voeren. Mooi waren ook de gele kwikstaarten. Ze lijken qua gedrag met een op en neer wippende staart wel op de witte kwikstaart. In de kijkhut waren meerdere vogellaars. Een discussie ontstond over welke gele kwikstaart we zagen. Er bestaan namelijk

veel ondersoorten. Dat is te zien op het schema uit de ANWB vogelgids hiernaast. De kwikstaarten hadden een hele donkere kop. Een noordse variant? Maar toch ook iets van een oogstreep. Dus??? Om tureluurs van te worden. Echte tureluurs zagen we overigens ook.

Na de kijkhut gingen we naar de dijk langs het wad. Het was eb. Dus de vogels, waren wat verder op het wad. Met de telescoop konden we de vogels toch goed bekijken. We zagen bonte plevieren, krombekplevieren, kleine strandlopers enz. Bij de boot zagen we op de kade zoals altijd steenlopers. Daartussen zat één paarste steenloper. Weer een paar soorten erbij.

Aangekomen op Schiermonnikoog werden de boodschappen gehaald, lieten we ons de soep van Ellen goed smaken en gingen we op tijd naar bed. Zes uur op is vroeg. Maar dan heb je wel een mooie lange dag voor de boeg.

Foto's: lepelaars en een mannetje slobeend Elly Meuleman

En wat hebben we weer veel gezien! Variërend van lepelaars en allerlei soorten eenden bij de Westerplas tot de vele zangvogels in het dorp, het bos en de duinen.

Foto: toegangshek kooiplaats Jeanet Tissingh

Kooiplaats

Op het eiland is ook een eendenkooi. Deze bestaat al sinds 1861. Vroeger werd de eendenkooi gebruikt om eenden te vangen voor consumptie. Tegenwoordig worden de gevangen eenden geringd en daarna weer vrij gelaten. Het is mogelijk om mee te doen met een rondleiding. De kooiker geeft dan uitleg. Daar hebben Tom, Johan, Jeanet en Dick dankbaar gebruik van gemaakt.

Ganzen

De anderen gingen ondertussen vrolijk verder met het zoeken naar nog andere soorten. Op een gegeven moment appte Hans dat hij roodhals-

ganzen had gezien tussen de brand- en rotganzen. Drie stuks. Het was wel even zoeken. Want op het eiland verblijven tienduizenden ganzen. Op internet las ik dat

voor de bewoners van Schiermonnikoog die drie roodhalzen niet meer bijzonder zijn. Al jaren komen ze in het najaar mee met de brandganzen. Toen wij er waren (12 t/m 14 mei) waren de ganzen nog volop aanwezig. Broeden doen de brand-, rot- en roodhalsganzen echter in arctische gebieden.

Foto: drie roodhalsganzen te midden van brandganzen en rotganzen (zwart met witte halsring) Elly Meuleman

Ik neem aan dat de ganzen al snel na ons bezoek aan het eiland naar het noorden zijn vertrokken. De meesten tenminste. Want steeds vaker blijven er ook ganzen achter om in ons land te broeden. De enorme hoeveelheden ganzen zorgen er ook voor dat er geen grutto meer op Schiermonnikoog is te vinden. Het gras wordt zo kort gehouden dat er voor de grutto geen mogelijkheid is om te broeden. Spijtig vind ik.

Foto: Jan-van-Gent Jeanet Tissingh

Dode Jan-van-Gent

Veel soorten, wel 115, later gingen we op zondag weer tevreden naar huis. Helaas hoorde bij de waarnemingen ook een dode jan-van-gent. Diehard Jeanet, die beide ochtenden in de koude zee (11,2 graden) een duik nam, zag hem op het strand liggen. Het enige minpunt van een fantastisch weekend.

Al meerdere keren is er in dit blad (bijv. mei '22) geschreven over de oeverzwaluwwand bij de Schipbeek in de buurt van de Wippert. Helaas hebben daar nog nooit oeverzwaluwen gebroed. Er is nu contact geweest met IJssellandschap en het waterschap. Er wordt gekeken of het mogelijk is de wand te verplaatsen. Een locatie wordt nog gezocht.

Maar, wat schetst onze verbazing! Eind april maakt Sem Jongeling melding van oeverzwaluwen in Lettele. In een grote bult zand bij een boerderij nabij het dorp zijn oeverzwaluwen actief. Er wordt af en aan gevlogen en gaten worden gegraven. Al snel worden er wel 14 gaten geteld. Helaas zag ik op een gegeven moment wel een stuk zand naar beneden glijden. Gevolg een paar gaten minder.

Wat is er over de oeverzwaluw te vertellen? Het is een koloniebroeder die wijd

- Broedgebied
- Trek
- Overwinteringsgebied

Bron: Wikipedia

verspreid over de wereld voorkomt. In rechte wanden worden gaten van zo'n meter diep gegraven. Daarin worden vier tot zes eieren gelegd. Meestal zijn er twee legfels per jaar.

Deze zwaluw is iets kleiner dan de andere zwaluwen. Het voedsel bestaat ook uit iets kleinere insecten dan van de boeren- en huiszwaluwen, bijv. knutten. De soorten zitten elkaar dus niet in de weg. Bij de boerderij in Lettele vliegen nu dan ook huis-, boeren- en oeverzwaluwen.

Hopelijk broeden ze allemaal succesvol. In de volgende "in de kijker" leest u over de resultaten.

Foto: oeverzwaluwen Elly Meuleman